

TOT LEVEN GEROEPEN

Goede week 2023

Dit is de nacht waarin alles begint.

Heb je wel eens, midden in de nacht of heel vroeg in de ochtend, gezweefd op de grens van dromen en slapen? Dan heb je misschien, terwijl je sliep en toch ook al een klein beetje wakker was, waargenomen dat er droombeelden in je ontstonden. Opeens loop je door je oude huis of verdwijnt je in de zee; opeens zweef je door de wolken, verander je in een poema, een mus, een bloem; kom je je oma tegen of een lang vergeten vriendje van de basisschool.

Er is een plek in ons waar droombeelden worden gemaakt. Misschien heb je daar ook wel eens naar zitten kijken doordat je iets had gebruikt, of omdat je om een andere reden in een verhoogde staat van bewustzijn was. Bijvoorbeeld omdat je totaal gelukkig en verliefd was – aangeraakt door een geliefde, door de komst van je kind, door de geur en het geluid van de lente, of zomaar, vervuld van vreugde om zomaar – fijner wordt het niet.

Of misschien was je juist in zo'n aandachtige staat omdat je wereld ondersteboven was gegooid door een groot en onbegrijpelijk verlies. Want ook dan ben je bevattelijker voor zulke beelden, midden in je dagelijks leven. Dit is de nacht waarin alles begint. Opnieuw begint.

Jaren geleden liep ik rond met iets waar ik niet goed raad mee wist. Ik kreeg het niet opgelost, ik kreeg het niet weg. Er bleef een radeloosheid in me hangen. Toen hoorde ik iemand in een toespraak een zin zeggen over de wezenlijke ervaring van Pasen, of eigenlijk: van het waken tot het Pasen is. De zin, van de Amerikaanse franciscaan Richard Rohr, ging meteen bij me naar binnen. 'Hold the wound until it transforms you.' Omarm je verwonding tot die jou verandert. Niet dat ik die zin echt snapte, laat staan dat ik meteen 'verlost' was. Maar ik stopte met piekeren en wegduwen en zette in mijn verbeelding de verwonding dichtbij mijn hart. En droeg het verder.

Er is een plek in ons die droombeelden maakt. En er is een plek in ons die zulke beelden verstaat, nog voor we ze begrijpen. Zeker als we zinderen van liefde of op onze grondvesten trillen door verlies. Er zijn dagen dat het gewoon mooi is als er opeens vingers van licht vallen door donkere wolken of dat er een merel zingt in het avondlicht. En er zijn dagen, bijvoorbeeld als er net een geliefd mens is begraven, waarin zulke dingen vol zijn van betekenis. Opeens word je getroffen door een lied, een melodie. Door een vriend die naar je uitreikt, een terloopse ontmoeting op straat met zachtheid erin. 's Nachts lig je wakker en er welt een gebed op dat waar is, van god weet waar.

Er zijn dagen waarin het gewone, het alledaagse vol is van tekens. Misschien omdat je het zo nodig hebt en zeker omdat je er zo open voor staat. En je beseft: misschien is dit altijd zo. Misschien is het leven altijd zo rijk en let ik doorgaans minder goed op. Dit is de nacht waarin alles begint. Opnieuw begint. En iets in mij, iets in jou verstaat dat.

Want er was, er is chaos en duisternis. En de geest van God - net zo ongrijpbaar en levend als onze adem - zweeft over de chaos en het duister. En begint onderscheid te maken. 'Dat is licht, dat is donker. Dat is land, dat is zee. Dat is vis en vogel, boom en vrucht. Dat is mens en mens, die scheppen zoals ik.' En het is goed. Het is goed. Het is goed. Het is heel goed. Dat zegt God na elke stap van schepping. Er zijn dagen dat ik dit versta. Dat ik de schepping zo kan ontvangen. Dat ik snap dat ik zelf schepping ben, dat ik eraan mee kan doen.

Dit is de nacht waarin alles begint.

Want er was, er is slavernij. We zitten vast in onderdrukkende structuren in onze wereld, waarin kleine mensen en eindeloos veel dieren en planten worden vermalen als grondstof en afval. We dromen van een land van vrede, nog steeds, waar plaats is voor iedereen, waar melk en honing genoeg is. En God – ongrijpbaar en verlichtend en verwarmend als vuur – komt in de woestijn en zegt we gehoord zijn. Dat wij bestemd zijn voor vrijheid. Dat we dwars door de zee kunnen trekken en dwars door de woestijn. Dat we, als we wanhopen, altijd genoeg krijgen om vandaag voort te kunnen. En iets in mij, iets in jou verstaat dit.

Ik heb het laatste jaar steeds meer moeite om 's morgens de krant te lezen. Gek, het is een gewoonte van jaren, maar het staat me soms zo tegen om, als ik nog maar net uit bed ben, te lezen over oorlog en verwoesting, corruptie en domheid, een bedreigde aarde. Zou het zijn omdat ik net nog bij de plek was waar mijn dromen worden gemaakt? Dat het deurtje ervan nog een beetje open staat? Zou het zijn omdat ik ouder word en vaker verwond ben? Of zou het zijn dat ik meer dan ooit beelden nodig heb die niet alleen informeren en duiden en alarmeren, maar die vooral voeden, verbinden, me zacht en stevig maken? Beelden die ruimte maken, raad geven?

Dit is de nacht waarin alles begint. Waarin we verhalen horen over chaos en schepping, slavernij en bevrijding. En bovenal: dit is de nacht waarin we waken bij de onvoorstelbare afwezigheid van een geliefde. Iemand die ons betoverde, die ons verliefd maakte, die op de een of andere manier iets van God belichaamde – en die machteloos en gruwelijk en strijdloos stierf.

Ik stel me voor dat de eerste leerlingen niet kunnen slapen, nu Jezus is gestorven en in het graf gelegd. Ze zijn met hem meegetrokken, sommigen jarenlang. Ze hadden alles achtergelaten voor deze man die wonderen deed en wonderen sprak. Die aanraakte wie onaanraakbaar is. Die vrouwen aansprak als gelijken, die buitenstaanders in het midden zette, de hypocrisie van machthebbers onthulde, die ons kinderen ten voorbeeld stelde.

Deze man, die zo leefde met God dat die voelbaar aanwezig kwam. Een gezicht kreeg. Wat een droom van een mens. Nee, ze kunnen vast niet slapen, nu hij dood is. Ze lieten hem alleen toen hij hen het meest nodig had, toen hij bad in doodsangst, toen hij geslagen en gemarteld werd. Het was nota bene een notabele, Jozef van Arimatea, de laatste van wie ze het verwachtten, die opstond tegen zijn eigen stand en die zorgde voor Jezus' dode lichaam. Bij het eerste licht, als straks de sabbat voorbij is, gaan enkele vrouwen naar het graf toe. Zij wel. Zij durven het aan om pal naast zijn afwezigheid te gaan zitten.

De wereld verandert als een geliefd mens weggaat. Er is een gat dat je niet opgevuld krijgt. Een leegte in je leven en in je hart. Een tijd lang weet je niet hoe je verder moet: ook jouw oude leven is dood. Je moet opnieuw leren leven – misschien, hopelijk komt dat. Maar eerst ben je enkel in staat tot er sprakeloos bij zitten. Je hart als een open wond. Als je dit herkent: weet dan dat de wereld vol is van mensen die op hun eigen manier hun verwonding bij zich dragen, hun ervaring van een gapende afwezigheid. Dat we allemaal soms als leerlingen naar het graf gaan.

Dit is de nacht waarin alles begint. Opnieuw begint.

Hier zijn we, in deze wonderlijke ruimte van de Dominicus, waar we vanavond en elke zondag donker en licht maken, waar we zwijgen en zingen en verhalen vertellen van altijd. Alsof we samen tussen waken en slapen zijn, dichtbij de plek waar droombeelden ontstaan en worden verstaan. Hier ben je gekomen om te horen dat er meer nodig is dan moed om chaos en slavernij en gemis aan te zien. Want we moeten aangezegd krijgen dat er toekomst is. Dat je veranderd zult worden. Dat iets, iemand je tegemoet komt. Vandaag doe ik dat, dat aangezeggen. Misschien omdat ik het zelf zo nodig heb.

Ik zeg jullie, ik zeg ons: er zal schepping komen uit de chaos, we zullen in het beloofde land aankomen, er zal nieuw leven komen. Er is iets goeds aan het werk in de wereld, iets dat we kunnen verwelkomen, versterken, belichamen, doorgeven. En ik wil vanavond nog een stap verder gaan, door iets te zeggen wat je logische verstand dom of dwaas vindt, maar wat je droombeeldenverstand wel verstaat, op de een of andere wonderlijke manier.

Ik zeg jullie, ik zeg ons: dat Gods geest niet alleen in de schepping is, maar óók boven de chaos. Dat God ook in het donker is, in het vastzitten, het niet-weten, het afscheid, het verdriet. Dat God zelf in de dood is afgedaald en in het waken is, sprakeloos, met lege handen.

Ook daar, zelfs daar is God, is vonk van nieuw leven.

De Levende zal opstaan, in jou en onder ons.

Zwijg en bid en zing en deel – en je weet het.

Kijk elkaar aan en je ziet het.

Waarlijk: hij zal, wij zullen worden opgewekt.

Amen

Arjan Broers